

Warszawa, dnia 11 października 2018 r.

Poz. 961

UMOWA RAMOWA

między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o współpracy obronnej,

podpisana w Warszawie dnia 21 czerwca 2011 r.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Republiki Federalnej Niemiec, zwane dalej razem "Umawiającymi się Stronami" i osobno "Umawiającą się Stroną",

- potwierdzając swoje zobowiązania wynikające z Karty Narodów Zjednoczonych,
- dążąc do pogłębienia współpracy obronnej w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej oraz Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
- przekonane o tym, że współpraca obronna przyczyni się do lepszego zrozumienia ich dbałości o bezpieczeństwo i wzmocnienia ich zdolności obronnych,
- dążąc do prowadzenia obustronnie korzystnej współpracy obronnej opartej na zasadach wzajemnego szacunku i zaufania,
- mając na względzie postanowienia Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.,
- biorąc pod uwagę postanowienia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o czasowym pobycie członków sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i członków sił zbrojnych Republiki Federalnej Niemiec na terytorium drugiego państwa, sporządzonej w Warszawie dnia 23 sierpnia 2000 r.,
- uwzględniając postanowienia Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec w sprawie wzajemnej ochrony informacji niejawnych, sporządzonej w Gdańsku dnia 30 kwietnia 1999 r.,
- kierując się celami i zasadami Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, podpisanego w Bonn dnia 17 czerwca 1991 r.,
- w obliczu wzajemnych korzyści płynących z działania na rzecz pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego,
- zgodnie ze swoim prawem wewnętrznym, zasadami prawa międzynarodowego i swoimi zobowiązaniami międzynarodowymi, uzgodniły, co następuje:

ARTYKUŁ 1

Postanowienia ogólne

1. Niniejsza Umowa Ramowa, stanowiąca traktat w myśl artykułu 2 ustęp 1 litera a) Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r., określa reguły współpracy obronnej między Umawiającymi się Stronami, opartej na zasadach równości, wzajemnych interesów i partnerstwa.
2. Umawiające się Strony będą prowadziły działania na podstawie niniejszej Umowy Ramowej z uwzględnieniem zasad i celów Karty Narodów Zjednoczonych, w tym zasad suwerennej równości i nienaruszalności terytorialnej państw oraz nieingerencji w ich sprawy wewnętrzne, a także z uwzględnieniem ich prawa wewnętrznego i prawa międzynarodowego.
3. Dla potrzeb wykonywania niniejszej Umowy Ramowej, organem wykonawczym będzie Minister Obrony Narodowej we współpracy z ministrem właściwym do spraw gospodarki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Federalne Ministerstwo Obrony we współpracy z Federalnym Ministerstwem Gospodarki i Technologii w imieniu Republiki Federalnej Niemiec.

ARTYKUŁ 2

Współpraca obronna

1. Współpraca obronna między Umawiającymi się Stronami będzie obejmować następujące obszary:
  - 1) planowanie obronne,
  - 2) organizacja sił zbrojnych i ich wewnętrzny porządek, łącznie z wewnętrznym dowodzeniem,
  - 3) wykonywanie postanowień międzynarodowych traktatów w dziedzinach obronności, wojskowości, bezpieczeństwa i kontroli zbrojeń,
  - 4) operacje pokojowe i humanitarne oraz inne działania organizacji międzynarodowych dotyczące wspierania pokoju i zwalczania terroryzmu,
  - 5) działania wojskowych służb poszukiwawczo-ratowniczych,
  - 6) obrona przed bronią masowego rażenia,
  - 7) ochrona przestrzeni powietrznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec,
  - 8) obrona przeciwlotnicza i przeciwrakietowa,
  - 9) wykonywanie lotów wojskowych statków powietrznych w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, łącznie z przekraczaniem granicy państwowej,
  - 10) wojskowe wsparcie logistyczne,
  - 11) wojskowe systemy i technologie informatyczne i telekomunikacyjne,
  - 12) prawo i ekonomia w dziedzinie obronności,

- 13) wojskowe wsparcie medyczne,
  - 14) wojskowe zastosowanie geografii, geodezji, kartografii, hydrografii i meteorologii,
  - 15) metrologia wojskowa,
  - 16) ćwiczenia wojskowe, łącznie z wykorzystaniem wojskowej infrastruktury poligonowej na terytoriach Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec,
  - 17) szkolnictwo wojskowe,
  - 18) różne formy szkolenia i doskonalenia służbowego i zawodowego personelu wojskowego i cywilnego podporządkowanego ministrom lub ministerstwom właściwym w sprawach obrony,
  - 19) nauki i badania naukowe odnoszące się do obronności,
  - 20) historia wojskowości i muzea wojskowe, łącznie z wymianą eksponatów muzealnych,
  - 21) przemysły obronne Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, łącznie ze wspieraniem wspólnych projektów w dziedzinie rozwoju nowoczesnego uzbrojenia i sprzętu wojskowego,
  - 22) ochrona środowiska naturalnego w odniesieniu do wojskowych operacji jednostek wielonarodowych,
  - 23) wojskowa normalizacja, kodyfikacja i zapewnienie jakości,
  - 24) wymiana personelu wojskowego i cywilnego podporządkowanego ministrom lub ministerstwom właściwym w sprawach obrony,
  - 25) inne obszary wspólnego zainteresowania, uprzednio uzgodnione przez Umawiające się Strony.
2. Umawiające się Strony będą współpracować w obszarach, o których mowa w ustępie 1, między innymi w następujących formach:
- 1) spotkań ministrów właściwych do spraw obrony i ich przedstawicieli, w których będą uczestniczyli przedstawiciele ministrów lub ministerstw właściwych do spraw gospodarki, jeżeli zagadnienie wymienione w ustępie 1 punkt 21 będzie przedmiotem wspólnego zainteresowania,
  - 2) wzajemnych wizyt personelu wojskowego i cywilnego podporządkowanego ministrom lub ministerstwom właściwym w sprawach obrony,
  - 3) wzajemnych wizyt wojskowych statków powietrznych i okrętów wojennych na terytoriach zarówno Rzeczypospolitej Polskiej, jak i Republiki Federalnej Niemiec, stosownie do uprzednich uzgodnień,
  - 4) wymiany doświadczeń na szczeblu eksperckim,
  - 5) konsultacji polityczno-wojskowych, konferencji i seminariów,
  - 6) studiów i praktycznych szkoleń w wojskowych instytucjach edukacyjnych oraz badawczo-rozwojowych,
  - 7) doradztwa fachowego i pomocy w badaniach, remontach i modernizacji uzbrojenia i sprzętu wojskowego,
  - 8) udziału w ćwiczeniach wojskowych,

- 9) użytkowania poligonów wojskowych na terytoriach Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec,
- 10) udziału jednostek wojskowych w wojskowych przedsięwzięciach organizacji międzynarodowych,
- 11) wymiany informacji, dokumentacji i materiałów szkoleniowych,
- 12) organizacji i udziału w przedsięwzięciach kulturalnych i sportowych.

ARTYKUŁ 3

Postanowienia finansowe

Każda z Umawiających się Stron poniesie wszelkie własne wydatki powstałe w wyniku wykonywania postanowień niniejszej Umowy Ramowej, chyba że uzgodniono inaczej.

ARTYKUŁ 4

Ochrona wymienianych informacji niejawnych

Ochrona informacji niejawnych w związku z wykonywaniem postanowień niniejszej Umowy Ramowej będzie regulowana postanowieniami Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec w sprawie wzajemnej ochrony informacji niejawnych, sporządzonej w Gdańsku dnia 30 kwietnia 1999 r.

ARTYKUŁ 5

Rozstrzygnięcie sporów

Spy dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej Umowy Ramowej będą rozstrzygane przez Umawiające się Strony wyłącznie w drodze negocjacji.

ARTYKUŁ 6

Postanowienia końcowe

1. Niniejsza Umowa Ramowa wejdzie w życie trzydzieści dni po otrzymaniu pisemnej notyfikacji, przesłanej drogą dyplomatyczną, w której Rząd Rzeczypospolitej Polskiej poinformuje Rząd Republiki Federalnej Niemiec o spełnieniu wewnętrznych przesłanek, wymaganych dla jej wejścia w życie.
2. Niniejszą Umowę Ramową zawiera się na czas nieokreślony.
3. Niniejsza Umowa Ramowa może być wypowiedziana przez każdą z Umawiających się Stron w drodze pisemnej notyfikacji, przesłanej drogą dyplomatyczną. W takim przypadku Umowa Ramowa wygaśnie sto osiemdziesiąt dni po otrzymaniu notyfikacji o wypowiedzeniu.

4. Wypowiedzenie niniejszej Umowy Ramowej nie będzie miało wpływu na ważność lub okres obowiązywania rozpoczętych projektów lub przedsięwzięć realizowanych na jej podstawie aż do ich zakończenia, chyba że Umawiające się Strony zgodnie postanowią inaczej.
5. Niniejsza Umowa Ramowa może zostać zmieniona za pisemną zgodą Umawiających się Stron w dowolnym czasie. Zmiany wejdą w życie zgodnie z procedurą określoną w ustępie 1.
6. Niezwłocznie po wejściu w życie niniejszej Umowy Ramowej Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podejmie działania zmierzające do jej rejestracji w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych, zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych. Rząd Republiki Federalnej Niemiec zostanie poinformowany o dokonanej rejestracji i o numerze zarejestrowania niezwłocznie po uzyskaniu przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej jej potwierdzenia.
7. W dniu wejścia w życie niniejszej Umowy Ramowej tracą moc następujące porozumienia i protokoły:
  - Porozumienie między Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Federalnym Ministrem Obrony Republiki Federalnej Niemiec o współpracy w dziedzinie wojskowej, podpisane w Bonn dnia 25 stycznia 1993 r.,
  - Protokół dodatkowy do Porozumienia między Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Federalnym Ministrem Obrony Republiki Federalnej Niemiec o współpracy w dziedzinie wojskowej w sprawie dwustronnej współpracy w dziedzinie geografii wojskowej, podpisany w Warszawie dnia 15 lutego 1995 r. i w Bonn dnia 31 marca 1995 r.,
  - Protokół do Porozumienia między Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Federalnym Ministrem Obrony Republiki Federalnej Niemiec o współpracy w dziedzinie wojskowej o wzajemnej wymianie członków sił zbrojnych, podpisany w Warszawie dnia 18 listopada 1997 r.,
  - Porozumienie między Ministerstwem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej a Federalnym Ministrem Obrony Republiki Federalnej Niemiec w sprawie warunków wzajemnego zabezpieczenia wizyt oficjalnych i roboczych, podpisane w Bonn dnia 4 września 1991 r. i w Warszawie dnia 27 listopada 1992 r.

Sporządzono w Warszawie dnia 21 czerwca 2011 r. w dwóch egzemplarzach,
każdy w językach polskim i niemieckim, przy czym obydwie teksty posiadają
jednakową moc.

**Z UPOWAŻNIENIA RZĄDU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Bogdan Klich

**Z UPOWAŻNIENIA RZĄDU
REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC**

Thomas de Maizière

**RAHMENVEREINBARUNG
ZWISCHEN
DER REGIERUNG DER REPUBLIK POLEN
UND
DER REGIERUNG DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND
ÜBER
DIE VERTEIDIGUNGSZUSAMMENARBEIT**

Die Regierung der Republik Polen und die Regierung der Bundesrepublik Deutschland (im Folgenden gemeinsam „Vertragsparteien“ und einzeln „Vertragspartei“ genannt),

- in Bestätigung ihrer Verpflichtungen, die sich aus der Charta der Vereinten Nationen ergeben,
- in dem Bestreben, die Verteidigungszusammenarbeit im Rahmen der Gemeinsamen Sicherheits- und Verteidigungspolitik der Europäischen Union und der Organisation des Nordatlantikvertrags zu vertiefen,
- in der Überzeugung, dass die Verteidigungszusammenarbeit zu einem besseren Verständnis ihrer Sorgen um die Sicherheit und zur Stärkung ihrer Verteidigungsfähigkeiten beitragen werde,
- in dem Bestreben, die Verteidigungszusammenarbeit zum beiderseitigen Vorteil auf der Grundlage gegenseitiger Achtung und Vertrauens auszuüben,
- im Hinblick auf die Bestimmungen des in London unterzeichneten Abkommens vom 19. Juni 1951 zwischen den Vertragsparteien des Nordatlantikvertrags über die Rechtsstellung ihrer Truppen,
- unter Berücksichtigung des in Warschau unterzeichneten Abkommens vom 23. August 2000 zwischen der Regierung der Republik Polen und der Regierung der Bundesrepublik Deutschland über den vorübergehenden Aufenthalt von Mitgliedern der Streitkräfte der Republik Polen und der Streitkräfte der Bundesrepublik Deutschland auf dem Gebiet des jeweils anderen Staats,
- unter Berücksichtigung der Bestimmungen des in Danzig unterzeichneten Abkommens vom 30. April 1999 zwischen der Regierung der Republik Polen und der Regierung der Bundesrepublik Deutschland über den gegenseitigen Schutz von Verschlusssachen,
- geleitet von den Zielen und Grundsätzen des in Bonn unterzeichneten Vertrags vom 17. Juni 1991 zwischen der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland über gute Nachbarschaft und freundschaftliche Zusammenarbeit,

- angesichts der beiderseitigen Vorteile aus dem Einsatz für den internationalen Frieden und die internationale Sicherheit,
- in Übereinstimmung mit dem jeweiligen innerstaatlichen Recht, den Grundsätzen des Völkerrechts und ihren internationalen Verpflichtungen, sind wie folgt übereingekommen:

ARTIKEL 1

Allgemeine Bestimmungen

1. Diese Rahmenvereinbarung, die ein Vertrag im Sinne des Artikels 2 Absatz 1 Buchstabe a des am 23. Mai 1969 in Wien unterzeichneten Wiener Übereinkommens über das Recht der Verträge ist, legt die Prinzipien der Verteidigungszusammenarbeit zwischen den Vertragsparteien fest, die auf den Grundsätzen der Gleichheit, der beiderseitigen Interessen und der Partnerschaft beruht.
2. Die Vertragsparteien ergreifen auf Grundlage dieser Rahmenvereinbarung Maßnahmen unter Berücksichtigung der Grundsätze und der Ziele der Charta der Vereinten Nationen, einschließlich der Grundsätze der souveränen Gleichheit, der territorialen Unversehrtheit von Staaten und des Nichteingreifens in ihre inneren Angelegenheiten sowie unter Berücksichtigung des innerstaatlichen und des internationalen Rechts.
3. Zum Zwecke der Umsetzung dieser Rahmenvereinbarung ist das ausführende Organ für die Republik Polen der Minister für Nationale Verteidigung in Zusammenarbeit mit dem für Wirtschaftsangelegenheiten zuständigen Minister und für die Bundesrepublik Deutschland das Bundesministerium der Verteidigung in Zusammenarbeit mit dem Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie.

ARTIKEL 2

Verteidigungszusammenarbeit

1. Die Verteidigungszusammenarbeit zwischen den Vertragsparteien betrifft folgende Bereiche:
  - 1) Verteidigungsplanung,
  - 2) Organisation der Streitkräfte und ihre innere Ordnung, einschließlich Innere Führung,
  - 3) Erfüllung der Bestimmungen internationaler Verträge in den Bereichen Verteidigung, Wehrwesen, Sicherheit und Rüstungskontrolle,
  - 4) Friedensoperationen und humanitäre Operationen sowie andere Maßnahmen internationaler Organisationen zur Unterstützung des Friedens und zur Bekämpfung des Terrorismus,

- 5) Einsätze militärischer Such- und Rettungsdienste,
  - 6) Verteidigung vor Massenvernichtungswaffen,
  - 7) Schutz des Luftraums der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland,
  - 8) Luftverteidigung und Flugkörperabwehr,
  - 9) Durchführung von militärischen Luftfahrzeugflügen im Luftraum der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland einschließlich des Überflugs der Staatsgrenze,
  - 10) militärische logistische Unterstützung,
  - 11) militärische Systeme und Technologien in den Bereichen Informatik und Telekommunikation,
  - 12) Recht und Wirtschaft im Bereich der Verteidigung,
  - 13) militärische sanitätsdienstliche Versorgung,
  - 14) militärische Anwendungen der Geografie, Geodäsie, Kartografie, Hydrografie und Meteorologie,
  - 15) militärisches Messwesen,
  - 16) militärische Übungen, einschließlich der Nutzung der militärischen Infrastruktur von Truppenübungsplätzen im Hoheitsgebiet der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland,
  - 17) Militärschulwesen,
  - 18) verschiedene Formen der dienstlichen und der beruflichen Aus- und Fortbildung des militärischen und des zivilen Personals, das den für Verteidigungsangelegenheiten zuständigen Ministern beziehungsweise Ministerien zugeordnet ist,
  - 19) Wissenschaft und Forschung im Bereich Verteidigung,
  - 20) Militärgeschichte und Militärmuseen, einschließlich des Austauschs von Museumsexponaten,
  - 21) Verteidigungsindustrie der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland, einschließlich der Unterstützung gemeinsamer Projekte im Bereich der Entwicklung moderner Waffen und modernen militärischen Geräts,
  - 22) Schutz der natürlichen Umwelt bei militärischen Operationen multinationaler Einheiten,
  - 23) militärische Normierung, Kodifizierung und Qualitätssicherung,
  - 24) Austausch von militärischem und zivilem Personal, das den für Verteidigungsangelegenheiten zuständigen Ministern beziehungsweise Ministerien zugeordnet ist,
  - 25) sonstige Bereiche von gemeinsamem Interesse, auf die sich die Vertragsparteien zuvor verständigt haben.
2. Die Vertragsparteien arbeiten in den in Absatz 1 genannten Bereichen unter anderem auf folgende Weise zusammen:

- 1) Treffen der für Verteidigungsangelegenheiten zuständigen Minister und ihrer Vertreter, an denen Vertreter der für Wirtschaftsangelegenheiten zuständigen Minister beziehungsweise Ministerien teilnehmen, sofern eine in Absatz 1 Nummer 21 bestimmte Angelegenheit als Thema von beiderseitigem Interesse angesehen wird,
- 2) gegenseitige Besuche von militärischem und zivilem Personal, das den für Verteidigungsangelegenheiten zuständigen Ministern beziehungsweise Ministerien zugeordnet ist,
- 3) gegenseitige Besuche von militärischen Luftfahrzeugen und Kriegsschiffen im Hoheitsgebiet sowohl der Republik Polen als auch der Bundesrepublik Deutschland gemäß vorheriger Abstimmung,
- 4) Erfahrungsaustausch auf Expertenebene,
- 5) politisch-militärische Konsultationen, Konferenzen und Seminare,
- 6) Studium an und praktische Ausbildung in militärischen Bildungseinrichtungen und militärischen Forschungs- und Entwicklungseinrichtungen,
- 7) fachmännische Beratung und Unterstützung bei Forschung, Überholung und Instandsetzung von Waffen und militärischer Ausrüstung,
- 8) Teilnahme an militärischen Übungen,
- 9) Nutzung von Truppenübungsplätzen im Hoheitsgebiet der Republik Polen und der Bundesrepublik Deutschland,
- 10) Teilnahme von militärischen Truppenteilen an militärischen Maßnahmen internationaler Organisationen,
- 11) Austausch von Informationen, Unterlagen und Ausbildungsmaterial,
- 12) Organisation von und Teilnahme an kulturellen und sportlichen Veranstaltungen.

ARTIKEL 3

Finanzielle Bestimmungen

Sofern nichts anderes vereinbart, trägt jede der Vertragsparteien ihre Kosten, die im Zusammenhang mit der Durchführung dieser Rahmenvereinbarung entstehen.

ARTIKEL 4

Schutz ausgetauschter Verschlusssachen

Der Schutz von im Zusammenhang mit der Umsetzung der Bestimmungen dieser Rahmenvereinbarung ausgetauschten Verschlusssachen wird durch die Bestimmungen des in Danzig unterzeichneten Abkommens vom 30. April 1999 zwischen der Regierung der Republik Polen und der Regierung der Bundes-

republik Deutschland über den gegenseitigen Schutz von Verschlusssachen geregelt.

ARTIKEL 5

Beilegung von Streitigkeiten

Streitigkeiten hinsichtlich Auslegung oder Anwendung dieser Rahmenvereinbarung werden von den Vertragsparteien ausschließlich durch Verhandlungen beigelegt.

ARTIKEL 6

Schlussbestimmungen

1. Diese Rahmenvereinbarung tritt dreißig Tage nach Eingang der auf diplomatischem Wege übermittelten Notifikation in Kraft, in der die Regierung der Republik Polen der Regierung der Bundesrepublik Deutschland mitgeteilt hat, dass die innerstaatlichen Voraussetzungen für das Inkrafttreten erfüllt sind.
2. Diese Rahmenvereinbarung wird auf unbegrenzte Zeit geschlossen.
3. Diese Rahmenvereinbarung kann von jeder Vertragspartei mit einer auf diplomatischem Wege übermittelten schriftlichen Notifikation gekündigt werden. In einem solchen Fall erlischt diese Rahmenvereinbarung hundertachtzig Tage nach Eingang der Notifikation über die Kündigung.
4. Von der Kündigung dieser Rahmenvereinbarung bleiben die Geltung und der Geltungszeitraum der auf ihrer Grundlage begonnenen Projekte oder umzusetzenden Vorhaben bis zu deren Abschluss unberührt, es sei denn, die Vertragsparteien legen einvernehmlich etwas anderes fest.
5. Diese Rahmenvereinbarung kann jederzeit durch schriftliche Zustimmung der Vertragsparteien geändert werden. Etwaige Änderungen treten nach dem in Absatz 1 festgelegten Verfahren in Kraft.
6. Die Registrierung dieser Rahmenvereinbarung beim Sekretariat der Vereinten Nationen nach Artikel 102 der Charta der Vereinten Nationen wird unverzüglich nach ihrem Inkrafttreten von der Regierung der Republik Polen veranlasst. Die Regierung der Bundesrepublik Deutschland wird von der erfolgten Registrierung und der Registrierungsnummer unterrichtet, sobald die Regierung der Republik Polen deren Bestätigung erhalten hat.
7. Mit Inkrafttreten dieser Rahmenvereinbarung treten nachfolgende Vereinbarungen und Protokolle außer Kraft:
  - Vereinbarung zwischen dem Minister für Nationale Verteidigung der Republik Polen und dem Bundesminister der Verteidigung der

- Bundesrepublik Deutschland über die Zusammenarbeit im militärischen Bereich, am 25. Januar 1993 in Bonn unterzeichnet,
- Zusatzprotokoll zur Vereinbarung zwischen dem Minister für Nationale Verteidigung der Republik Polen und dem Bundesminister der Verteidigung der Bundesrepublik Deutschland über die Zusammenarbeit im militärischen Bereich betreffs der Zusammenarbeit im Fachgebiet Militärisches Geowesen, am 15. Februar 1995 in Warschau und am 31. März 1995 in Bonn unterzeichnet,
  - Protokoll zur Vereinbarung zwischen dem Minister für Nationale Verteidigung der Republik Polen und dem Bundesminister der Verteidigung der Bundesrepublik Deutschland über die Zusammenarbeit im militärischen Bereich über den gegenseitigen Austausch von Angehörigen ihrer Streitkräfte, am 18. November 1997 in Warschau unterzeichnet,
  - Vereinbarung zwischen dem Ministerium für Nationale Verteidigung der Republik Polen und dem Bundesminister der Verteidigung der Bundesrepublik Deutschland über die Bedingungen der gegenseitigen Sicherstellung von offiziellen und Arbeitsbesuchen, am 4. September 1991 in Bonn und am 27. November 1992 in Warschau unterzeichnet.

Geschehen zu Warschau, am 21. Juni 2011, in zwei Urschriften, jede in polnischer und deutscher Sprache, wobei jeder Wortlaut gleichermaßen verbindlich ist.

**FÜR DIE REGIERUNG
DER REPUBLIK POLEN**

Bogdan Klich

**FÜR DIE REGIERUNG
DER BUNDESREPUBLIK
DEUTSCHLAND**

Thomas de Maizière

